

Wouwse Plantage

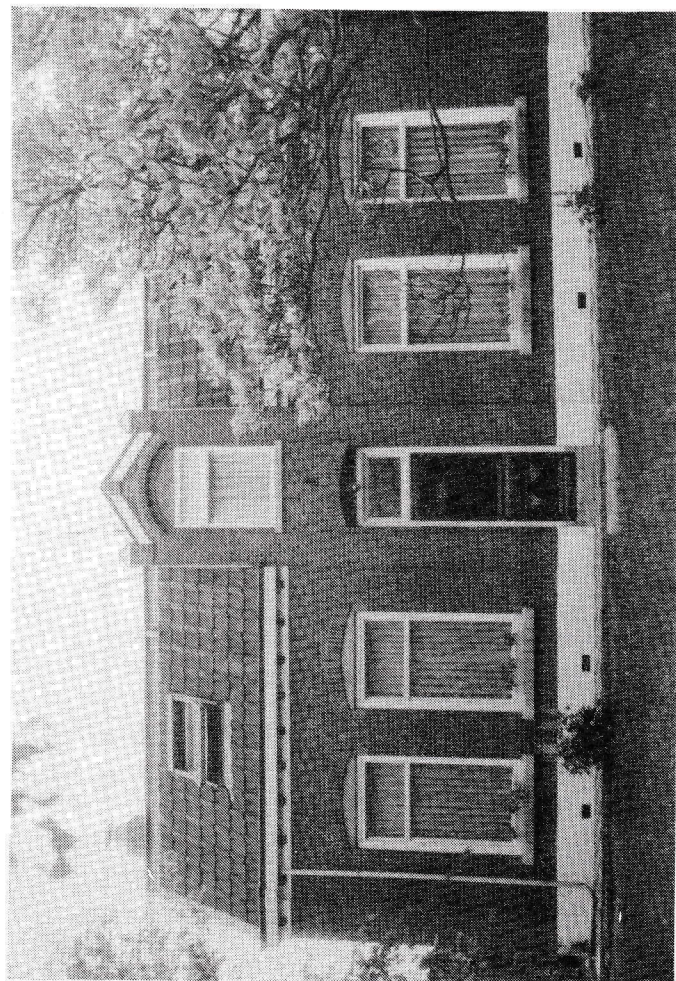
Het dorp Wouwse Plantage is een voorbeeld van een opzettelijke vestiging. Eerst werd door baron De Caters de plaats van de kerk bepaald en dat bepaalde min of meer de plaats waar het dorp zou ontstaan.

Omdat hij ter plekke bijna alle grond in zijn bezit had, kon hij ook de rooilijnen van de woningen bepalen. Door die ver van elkaar te leggen, kon de zeer brede weg ontstaan. Wat zijn bedoeling was, heeft hij nooit vastgelegd, maar mogelijk wilde hij naast de weg ook een aanvoerweg aanleggen voor materialen en produkten van en naar de steenfabriek. Misschien zelfs in de vorm van een spoorlijn die ook de steenfabriek en zijn kasteel met elkaar en het Wouwse station verbonden.

Tevergeefs zullen we in Wouwse Plantage zoeken naar woningen van honderden jaren oud. De oudste bebouwing zal niet veel meer dan 125 jaar zijn. De kerk was pas in 1876 in gebruik genomen en toen kwam de ontwikkeling van het dorp op gang.

In 1888 is op een kaart de kerk met de school en een twaalfstal huizen te zien. Toen er ook enkele winkeliers en cafés gevestigd waren, kon het dorp verder uitgroeien. In 1876 kwam er de wind-, graan- en schorsmolen van J. van Tilburg en tegen het eind van het jaar richtte hij tevens een broodbakkerij op. 1)

In 1877 kwam er een winkel in 'koloniale waren' van Adriaan van Hooydonk en rond 1882 stichtte De Caters een smederij die later in particuliere handen overging. (De smederij van de familie Krens op de plaats waar nu Karel Vertegaal een bedrijf heeft). Al de woningen die door De Caters werden gebouwd werden van een typische versiering met drainagebuizen voorzien, zoals die nu nog te zien zijn bij veel

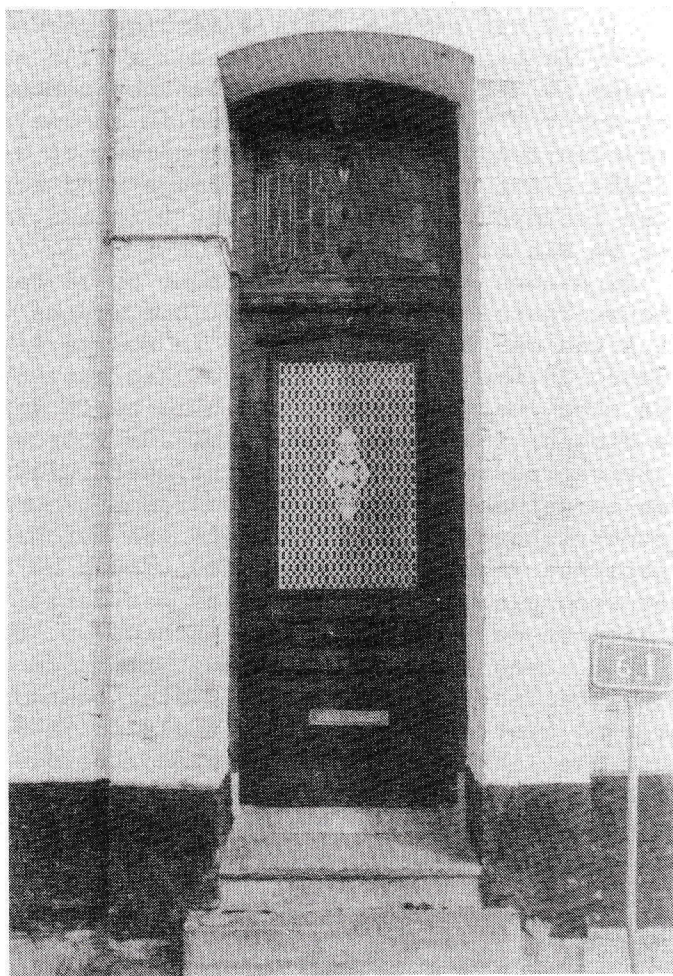

Toen landbouwer A. van den Boom met zijn bedrijf stopte liet hij de woning Plantagebaan 176 bouwen.

*De Aanvrager:
Ant. Krens.*

De voorgevel van de woning/winkelhuis zoals die in 1920
door Antoon Krens aan de Plantagebaan werd gebouwd.

De voordeur met gietijzeren rooster en een bovenlicht met glas-in-lood van de woning Plantagebaan 179.

woningen in Plantage-Centrum en koffiehuis D'ouwe Schuur in Wouwse Plantage. Dat kwam omdat hij zelf een steenfabriek had die deze produkten kon vervaardigen.

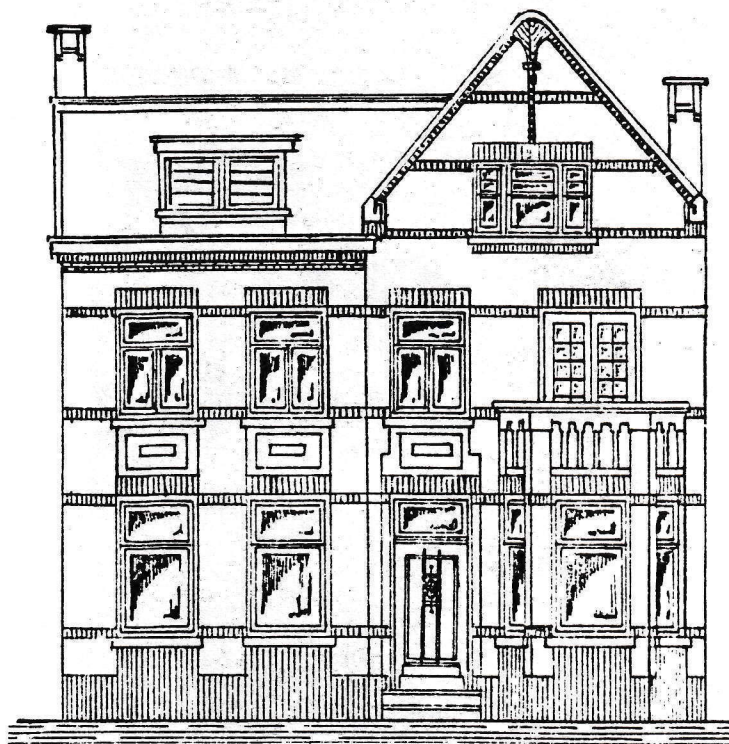
WONINGEN.

In het vervolg op het verhaal enkele aardige panden die men in Wouwse Plantage tegenkomt. Eigenlijk zijn een groot aantal pandjes in het dorp de moeite van het behouden waard, want denkt U zich eens een ogenblik in dat alle woningen vervangen zouden worden door bungalows of dat er vanaf 't Hoekske tot de Zoombrug een lange wand eensgezinswoningen gebouwd zou worden. Wouwse Plantage zou niet langer meer De Pin zijn!

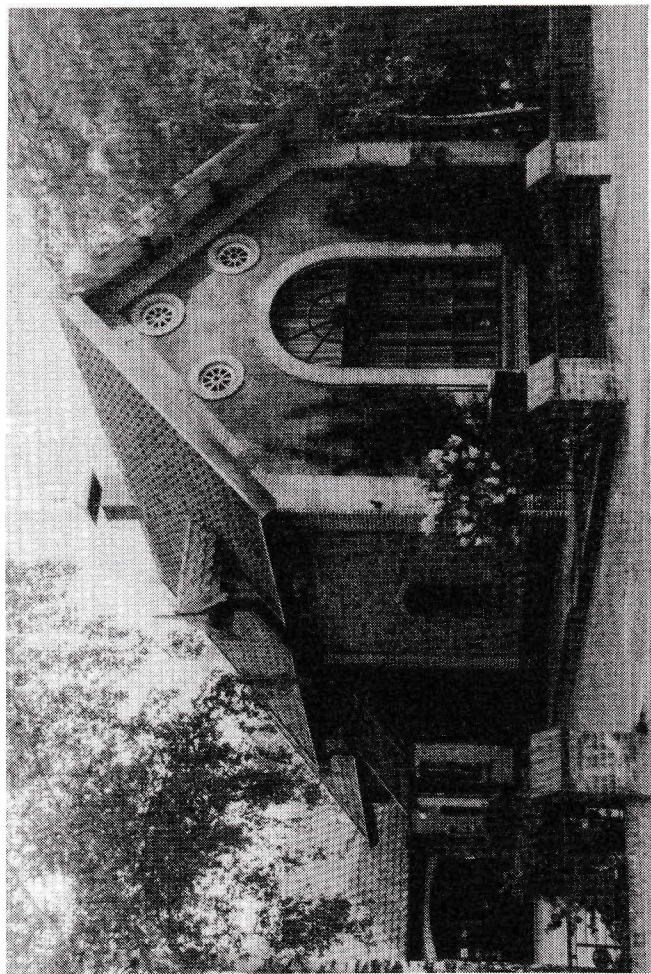
Op nummer 176 vinden we het huis waarvoor op 18 januari 1919 een bouwvergunning werd verleend. Die woning werd gebouwd door A.van den Boom, landbouwer in Wouwse Plantage. Mogelijk droeg de man zijn bedrijf over aan een van zijn kinderen en ging 'met pensioen'. Het huis heeft enkele bijzondere dingen, zoals een portiek bij de voordeur en een gietijzeren rooster. Het bovenlicht heeft glas-inloodruitjes en de dakkapel boven de voordeur is opgemetseld. De stoep is over de gehele lengte van het huis belegd met geblokte tegels. Op nummer 179 vinden we bij de camping het woonhuis van een voormalige boerderij. Die boerderij liep in de oorlog nogal wat schade op. Op 19 september 1946 kreeg A.van Tilburg toestemming om deze schade te herstellen. De woning bleef later gehandhaafd en de voorgevel ziet er nog net zo uit als in 1946. De grote schuur die links van de woning stond, verdween. Aan de voordeur zit nog het oorspronkelijke gietijzeren rooster en er is een portiek. Fraai is ook het glas-inlood bovenlicht in Jugendstil-motief.

ZIJDEMUSEUM.

Wat verder is het pand waar nu garage Jochems in zit (Plantagebaan 199). Dat pand heeft al heel wat meegemaakt! Op 28 oktober 1911 kreeg Adr.van den Boom toestemming om hier een woonhuis met wagenmakerij te maken. In die wagenmakerij kwam later het zijdemuseum. En toen dat 'uit haar

De wed. G.C. Uijtdewillige liet in 1922 een woning bouwen waarvan de erker de rooilijn met 65 cm. overschreed. De gemeente maakte daar geen punt van.

d'Ouwe Schuur aan de Plantagebaan 225 in de Wouwse Plantage, gebouwd in dezelfde stijl als woningen en boerderijen op Plantagecentrum.

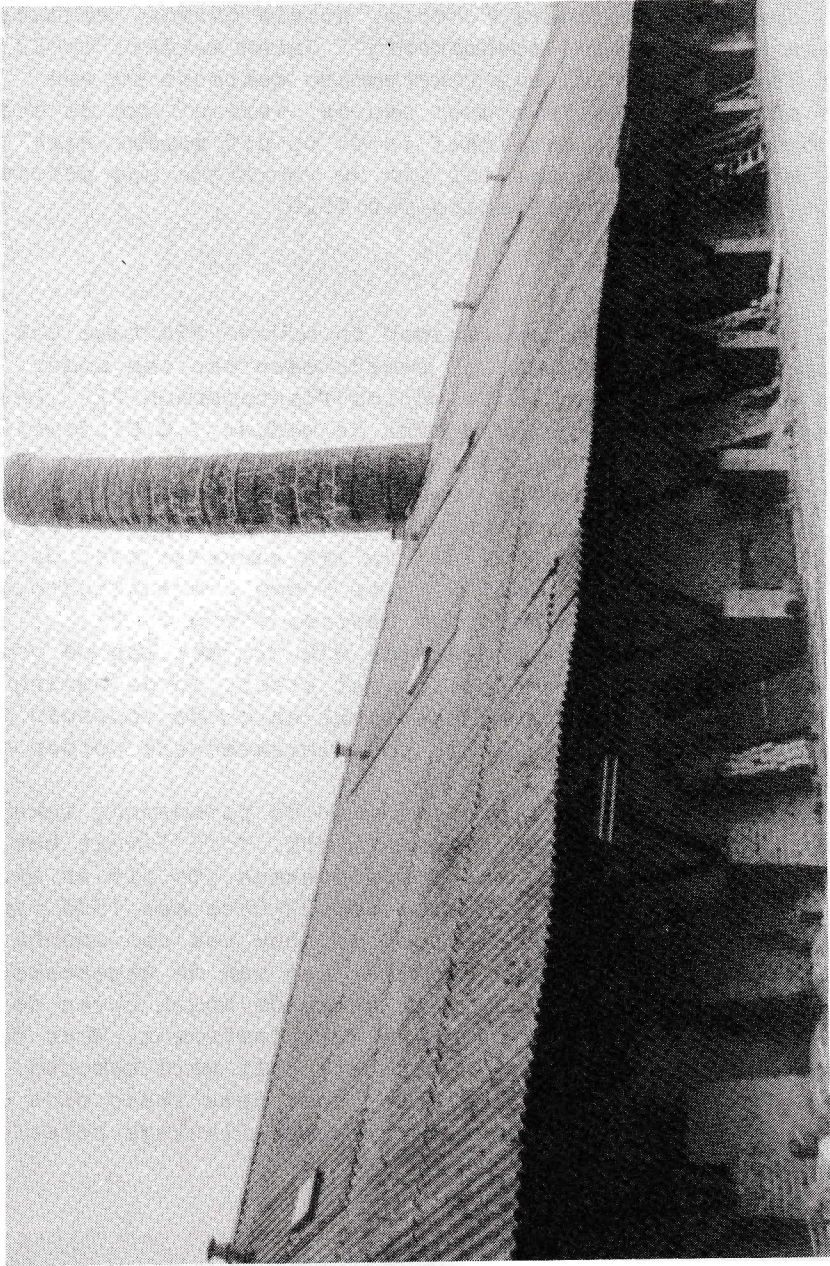
voegen' barstte en naar Wouw verhuisde, kreeg de wagenmakerij opnieuw een andere functie, nu als garage, eigenlijk dus een eigentijdse 'wagenmakerij'! Jaren eerder, op 22 oktober 1920, had Ant.Krens toestemming gekregen om een woon- en winkelhuis te bouwen aan de overkant van de weg (Plantagebaan 202). De winkel is er op dit moment niet meer, maar de woning ziet er aan de voorzijde nog precies zo uit als op de bouwtekening uit 1920.

BOEREN.

Zoals we hierboven zagen, kwamen in Wouwse Plantage ook boeren wonen die hun bedrijf overdroegen aan een ander. Een voorbeeld daarvan is de woning Plantagebaan 222. Deze woning werd in 1929 gebouwd door de weduwe G.C.Uitdewil- lige. Zij woonde tot de bouw in Hoeve 't Zaafsel. Op 23 maart kreeg ze vergunning, maar toen met de bouw begonnen was, bleek dat de erker aan de voorkant niet binnen de rooilijn viel. Zij stuurde daarom een aanvraag naar de gemeente om de rooilijn met 65 cm.te mogen overschrijden. Op 30 maart 1929 ging de gemeente daarmee accoord. 2)

De woning heeft een samengestelde dakvorm met aan de voorkant een topgevel en een balkon met erker. In de woning is nogal wat siermetselwerk aangebracht en om de voortuin te betreden moet eerst een hekje van siersmeedwerk worden geopend.

Het bekijken van bouwvergunningen en de bijhorende tekeningen is een uiterst interessant werk. Toch levert het verrassingen op en blijven er vraagtekens. Zo zit er een aanvraag in het archief in Wouw van 22 december 1934 van Frans Nelen uit Esschenhoek voor de bouw van een woonhuis met werkplaats. De woning had veel weg van de wagenmakerij van Adr.van den Boom, maar mist de ronde bogen boven de ramen en het grote raam naast de werkplaatsdeur. Waar dat gebouw wel stond? Misschien dat het nooit werd gebouwd, want ook het gemeentelijk archief lost deze vraag niet op. Maar mogelijk dat onze lezers in Wouwse Plantage beter op de hoogte zijn.

Oven van steenfabriek "De Wouwsche Plantage", 1988. Foto: M.C.J. Broos, Roosendaal.

HOTEL.

Een verhaal apart is hotel 'Goense' (Plantagebaan 232). Oorspronkelijk stond op het landgoed een herberg. Omdat het verkeer door fietsen en auto's te sterk toenam, werd het Paul Emsens te druk op het landgoed en hij liet een nieuw hotel bouwen. Dat gebeurde op de plaats waar het huisje van Willem Schonen stond, in de bocht net buiten het dorp Wouwse Plantage.

Op 26 augustus 1911 kreeg M.Emsens de bouwvergunning. In het gebouw kwam een herbergzaal van 44 vierkante meter, een spijszaal van 37 vierkante meter en een flinke keuken en op de bovenverdieping een aantal gastenkamers. De plannen waren getekend door J.Wierickx uit Calmthoutschen Hoek.

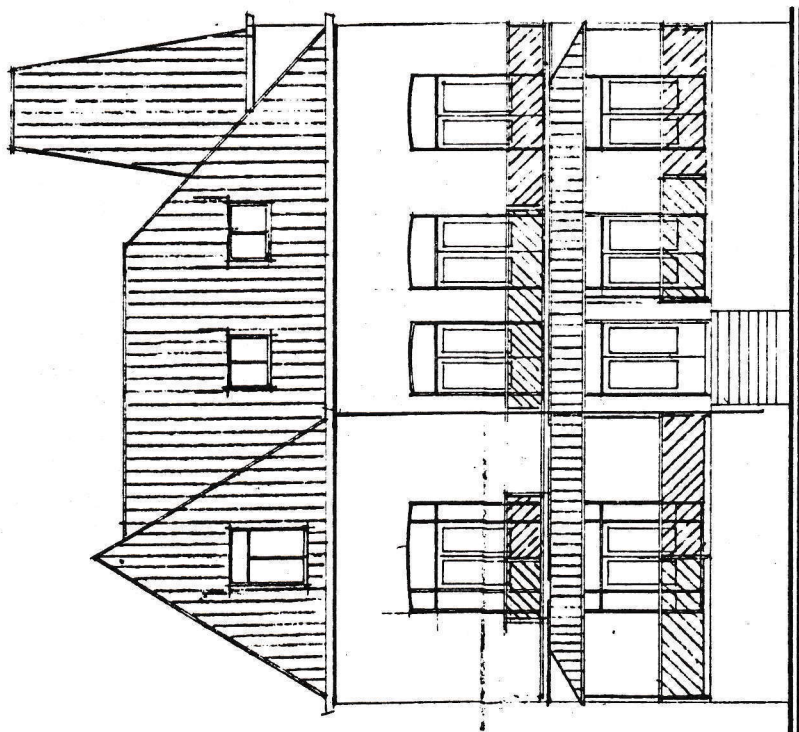
Het pension werd beheerd door de familie Goense, vandaar de naam 'Hotel Goense'. In 1930 kwam de familie Dekkers in het pand. Magda en Clara verwendeten er hun gasten, waaronder mensen als minister Drees, Wim Kan, Corrie Vonk, professoren uit Leiden en bekende politici. In 1978 werd het pand opnieuw verbouwd, nu door L.Valkenburg die er een antiekzaak in vestigde. In grote lijnen bleef het gebouw er hetzelfde uitzien. De monumentenlijst noemt de verbouwing 'sterk historiserend'!

Het pand staat op een kleine verhoging en heeft een uitzicht op de Plantagebaan.

STEENFABRIEK.

Een laatste bouwwerk in Wouwse Plantage dat onze aandacht behoeft, is de voormalige steenfabriek. Op Wouws grondgebied de enige die nog ongeschonden overeind staat. En dat zal voorlopig nog wel zo blijven want J & W Bouwpartners die het gebouw in eigendom hebben, zijn niet van plan om het bouwwerk te slopen. Wim van Limpt, een van de beide 'bouwpartners' is helemaal voor het behoud van het gebouw. Samen met Jan Verbraak heeft hij in de ringoven een steenpresentatie ingericht, waarbij de oven volledig intact is gebleven. En er bestaan plannen voor een klein museumpje in een deel van het gebouw.

Wie de stookzolder boven de oven bezoekt, gaat terug in

De originele voorgevel van pension Goense uit 1911. In grote lijnen ziet de gevel er nog zo uit want eigenaar Valkenburg heeft het gebouw historiserend herbouwd.

de tijd waarin de oven voor het laatst werd gestookt. Een oud bankstel met een tafel waar de stokers hun pauze namen. De koffiekant en de kopjes staan er nog alsof men gisteren nog de oven op een temperatuur van 1150 graden bracht! 3)

De fabriek werd in 1869 gesticht door baron Constantin de Caters. Hij liet een perceel dennebos rooien en oorspronkelijk werkten er 10 werklieden.

Voor de afvoer van de steen werd een spoorlijntje aangelegd naar het station in Wouw.

Nadat het landgoed en de steenfabriek overgenomen waren door de familie Emsens werd deze flink gemoderniseerd.

Doordat René Emsens, de zoon van de eigenaar, een technische opleiding had gehad, kon er veel verbeterd worden. Hij ontwierp onder meer een kleipers, een machinale brikkenpers en een apparaat om de brikken met zand te bestrooien nadat ze gevormd waren.

Op 18 april 1931 werd toestemming gegeven voor de bouw van een 29 meter hoge schoorsteen op de fabriek. De aanvraag kwam van de 'Stoom-, steen- en pannenfabriek'.

Tijdens de oorlog liep de fabriek fikse schade op en na de oorlog werd er weinig gemoderniseerd, waardoor de fabriek snel achterop liep in de ontwikkelingen.

In 1972 werd de fabriek overgenomen door de heer Tinga die de fabriek exploiteerde met een produktielijn waar zeldzame handvormen gemaakt werden.

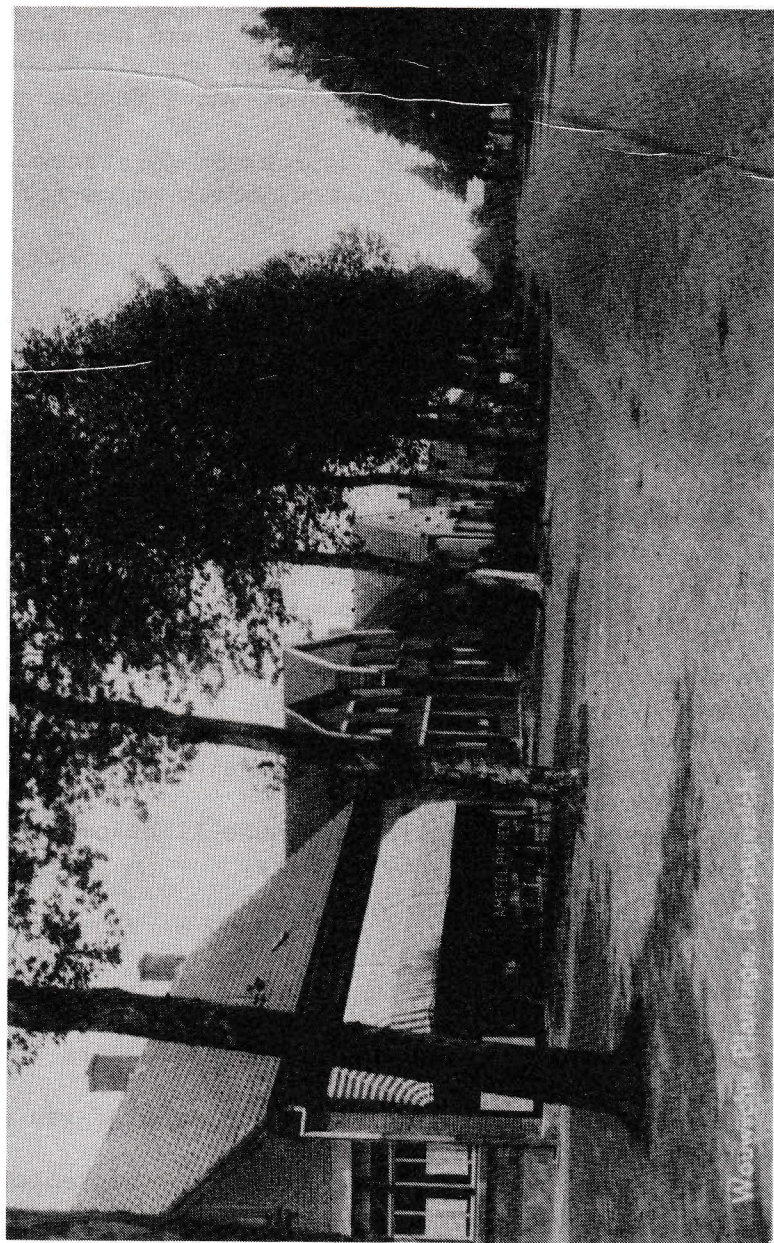
Nu is de fabriek als 'steengalerij Wouwse Plantage' onderdeel van het bedrijf J & W Bouwpartners.

Wouw, 9 september 1990.

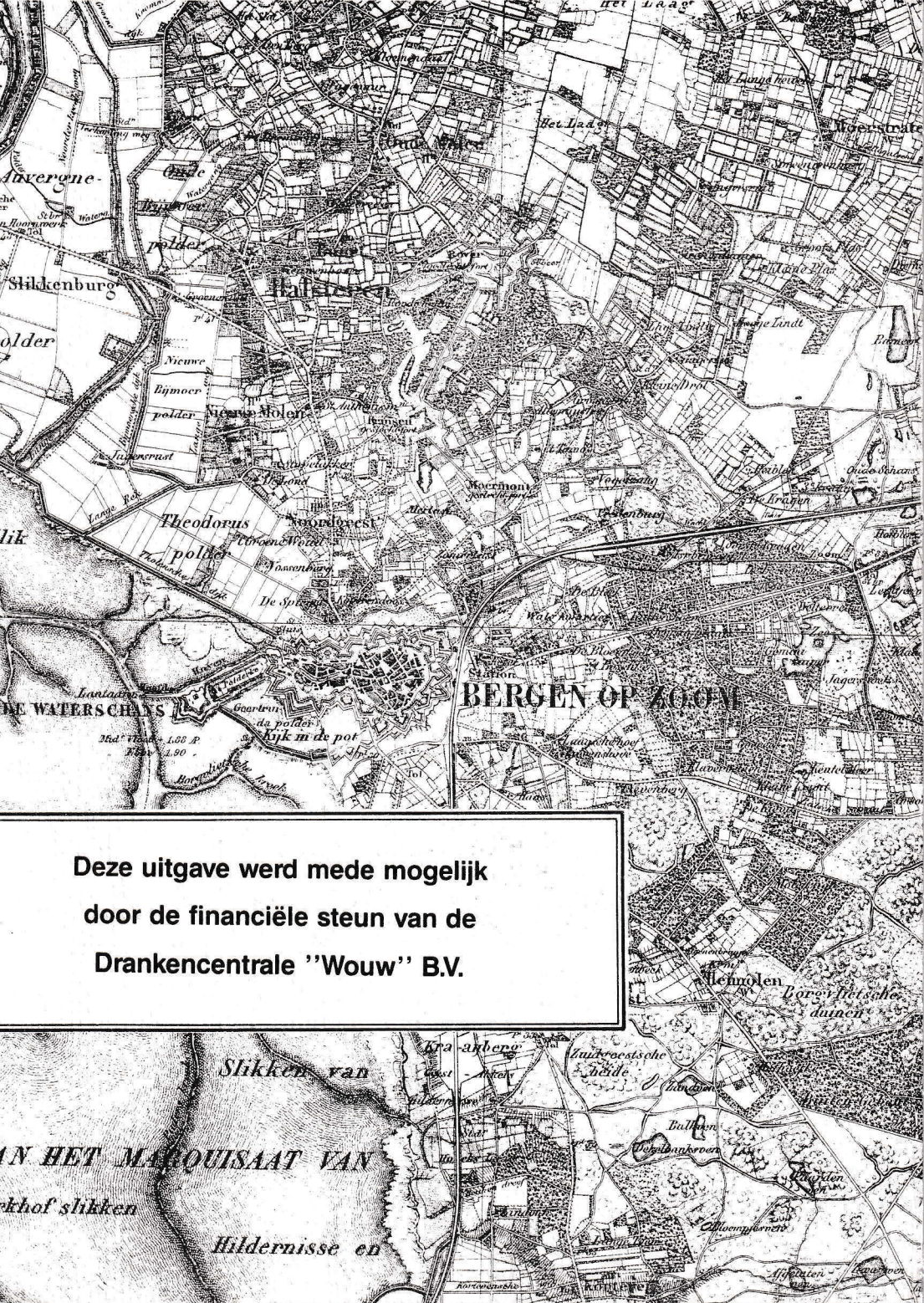
René Hermans.

AANTEKENINGEN.

1. Zie ook het artikel over de Wouwse molens elders in dit tijdschrift.
2. De correspondentie bevindt zich in het archief van de bouwaanvragen van de gemeente Wouw.
3. Mededeling gedaan tijdens een gesprek op 3 september 1990, waarbij tevens een bezoek werd gebracht aan de stookzolder.

Een zicht op het dorp Wouwe Plantage in de jaren 50.

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.